ՖԻՍԱԹԼԱՐ

Իսթանպօլ իչին սէնէվի մէճիտ 10
Ալթը այ " " 5
Իւչ " " " 2½

Թաշրալար իչին մէճիտիյէ 10
Ալթը այ " " 5
օսթա ուճրէթի պիզէ այիտ տիր ։

20 ՓԱՐԱ.

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ ՐՃԻՒԵԱՍ

1298 ԱՒՕՍՏՈՍ 14 ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ 1299 ՇԷՎՎԱԼ 12

ԻԼԱՆԱԹ

Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 ղշ
Իքինճի " " " 2 "
Իւչիւնճիւ " " " 1 "
Իլան սըրասընտա գօնուլմասըն իլանաթ ու ինթարաթըն սաթըրը 5 ղշ

Իսթանպօլտա, Գալաթատա Բէնչչէնպիւն պազարընտա Ն. 41 Իւսի խանընտա։

20 ՓԱՐԱ.

ԻԽԹԱՐ

Ճիզվիլթ ղազէթասը հաղգընտա Մէճմուայի Հավատիսէ Թիւրքճէ, վէ չարշէմպիւն կիւնքի Լօյտտա տա-խի էրմէնիճէ պիրէր չայեանը սէգ-գաթ պէնտլէր սէրճ խուլմիշ օ-լուպ, վէ պու կիւնքի նիւսխէմիզին իւչ Թարաֆընտա նաղլ օլունտու-ղունու պէեան էյլէտիկկիմիզ միսիլ-լու, մէղքիւր ճիզվիլթիւք ղազէթա-սընըն, հինէ տիւնքի նիւսխէսինտէ սայիր եազըլտըլարըն հիչ պիրինէ ճէվապ վիրէմէյէրէք, չախսիյէ-թէ գալըշըրը, վէ մէյտանսըզ-լըքլարինտէն գուսուրլարագ, Հայրե-նիւքէ եարաըղը կիպի, պիզէ տա-խի Թէհտիտէ ճիւրաթ իլէ, եա-լանլարընա վէ իֆթիրալարընա սէ-վամ էյլէտիկի կէօրիւլմիշ օլտու-ղունտան, նէրիմիզին միւտաաֆէսի օլմամաընտան նաշի, գօլտնըը գուսխունտու տիւզէլտիպ ըղըշ-տըրմադըը, սալը կիւնիւ նիւսխէ-միզէ թէէլուիր էյլէտիկիմիզի, վէ պիր գաչ սէֆա եարաըղըմըզ կիպի, պու սէֆա տախի, վայ վայ պա-ղըրթըրըմա գասար գօվալանա-ճաղըմըզը տախի պէեան խուէրիզ ։

* *
*

Պաշգա պիր սէֆա տահա օ-լուղու կիպի, կէչէն բաղար ագ-չամը Գումգաբուտա, Հիսար սի-պինտէ սէնիզ իւղէրինտէ վագը գազինօտա, բէք չօգ ճէմիյէթ հազըր պուլունուպ, մուզիգատար չալընմագտա, վէ ֆիշէնգլէր աթըլ-մագտա իքէն, կիւնա չէօքէնէք տիր կիպի պիր բոթըրմա չըղարըլ-տըղընտան, Թալաշիթլըգէ խալգ գօր-գուպ տիշարը սէօքիւլմիշ իսէ տէ, հինէ օլ աաղըգասա, գոթման սա-լը օլմաերդ պիր տիւշմէնիւք վէ եախոտ պիր էյլէնճէքիւք իչի օ-լուղու անլաշըլամագ, խալգ թէք-րար իչէրի կիրիպ էյլէնճէսինէ տէ-վամ էյլէմիշ տիր ։ կէչի պու ֆիթ-նէքեարլըղը եարանը զապիթէյէր ա-րաշտըրմագտա իսէ տէ պուլունամա-միշ տըր ։

Պու ճիւմլէ իլէ տախի, խալգըն Լմնիյէթի լաղըմէսի հուսուլի նիյ-էթիյէ, մէղքիւր գազինօսուն սա-հիպի, պու հաֆթա էնիխտէն մէ-սարիֆիլէր իտէրէք, տահա գիւա-սէ մէթանէթ վիրմէքլիկէ մէճպուր օլմուշ տուր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տար խու սէտաէթ իւլչիւրիֆէ տ. գատը սէվկէթլու ֆիտաէթլու Հաֆըզ Պաշրամ աղա հաղրէթլէրինին թան-թը նէզարէթ լէրինտէ օլարագ, Նըշ-տըղտա ինշաընտա էմր ու ֆէրման պույրուլան դըշլանըն ինշաընտա պիր կէօնտը նօգսան պուլունմամագ իւզրէ, տաշի միւտարիլէ..հ հազ-րէթլէրի էքսէրիա մաճէլլի մէղ-քիւրէ ազիմէթլէ, կէօզտէն կէչիր-տիկի կիպի, թէնպիհաթը միւգ-թէզիսէը իթա իթմէգտէ օլտուղ-լարը, վէ գարիպէն մէզքիւր դըշ-լանըն հիւսնի խիթամ պուլմասը մէմուլ պուլունտուղու իչխարիմիշ տիր ։

Վագըթ ղաղէթասընըն տիւնքի նիւսխէսինտէ, տիւն Ինկիլթէրրա սէֆարէթինտէ վուղու պուլան զի-եաֆէթէ տաիլէթլի օլան մէմուրինի տէվլէթի Ալիյէտէն բէք չօգլարը-նըն հազըր պուլունմամաճագլարը

ենագըլմըշ, վէ պիզ տախի մէզքիւր ղազէթատան նագլէն պէեան էթ-միշ իտիք ։

Իսթըրն էքսփրէս ղազէթասը, Վագըթըն մէզքիւր իֆատէսինին թէբրիպ էթէ մուղայիր օլտուղունու տերմիշ իլէ, ղազէթէի մէզքիւր սահիպի իսմիլիւ Թիլիփ էֆէնտի պէեանիւնտէ պարը չէքիլէր եազմըշ օլտուղունտան, Վագըթ ղազէթա-սը պու կիւնքի նիւսխէսինտէ, «Չո-Մա օնէ Ֆանդուզըն իլէ մէմուրինի տէվլէթի Ալիյէտէն բէք չօգ ղէ-վաթ պու սալէթէ իճապէթ խու-նտէր տիր» տիկէնէք եազտէ, «Էշ-Վէն Մանա օնէ Ֆանդուզըն իլէ ի-պարէսինին սեհնոսուլմուշ. վէ Խու-նտէր լուղէթինին տախի ԽՈՒԼՆԸՄԻ. Լէ տիկիլմիշ օլտուղունու պէեան իլէ, Իսթըրն Էքսփրէսին պէօյլէ պիր սէհվի սէրմէսէի իթիրազ սաթիլ. լէմէսինտէն տօլայը պէեանը թէ-շէսուրի իտէրէք, «պէօյլէ պէնի պիր եանլըշլըղը սէրմէսէի իթիրազ խուէնիյէն լազըմ կէլէն սըֆաթը բէֆիզ իլիզ Իսթըրն Էքսփրէս ղա-զէթասընա վէրմէկի Թէրպիյէմիզ մուղաիր սաթ էյլէրիզ» տէնօր ։

Իսթըրն Էքսփրէս ղազէթասը, բէնչչէնպիւն կիւնիւ Թարապեայա լըտա Տըֆէրին իլէ խարիճիյէ նա-ղըրը բաշա հաղրէթլէրինին վուղու պուլան միւլագաթլարընտա, սէնիս վէ ամէլէ մադամընտա օլարագ, Միւշրաքի Ինկիլթէրրա օրտուսու լէվաղըմ մէմուրլարը խըտմէթինտէ պուլունմագ իւզրէ խիթմեար օլու-նան ատամլարըն թէմղըֆիւրընտա տահիր կէչէն կիւն Ինկիլթէրրա սէ-ֆարէթխանէսի Թարաֆընտան Պա-պը Ալիյէ իրսալ օլունան Թագրիր իւզէրինէ միւղաքէրէ խուլունուլին պէեան էյլէտօր ։

Արապի բաշա քէնտի մայէթի մէհասուլ. սինտէ ինկիլիղ պին սա-քէրէ սալմըշ Թահ ալըշ, վէ սանիր գումանտանլըղընը էնսիյէթի վէ միւսխիթէտէր ղալիթէյէր գօմանտա-սընա վէրմիշ տիր ։

Աղչամա տօղրու չիտաէթլի պիր մուհարէպէ վուղու պուլտուղու ղը ղանն օլունտուղունու Վագըթ եազըյօր ։

Սուէյշտէքի Ինկիլիզ ասքէրի պէլնինտէ բէք չօգ խօմիթալըգ մէյտան օլուպ, հէր կիւն քիւլ-լիէթ իւզրէ մէֆիլատ մուղո պուլուր իմիշ ։

Գրօզ Զայթունկընտա Պէրլին ղա-զէթասը, Միւսըրտա սէվկէթի Ալի-նէ ասքէրինին Ինկիլթէրրա ասքէ-րիյէ պէրապէր հարէքէթէրի խի-թամ պուլունուլտան սօնրա, իտի սէվկէթէր օրտալարընըն տին վա-գըթտա խըլթէթի մէզքիւր բէնիթթա-լիւէ էյլէմէյէրի հազըրընտա Պապը Ալի Թարաֆընտան վուղու պուլան թէքլիֆին հաղգընտէթէ մուվա-ֆըգ օլտուղունու իթեան իլէ, Ին-կիլթէրրա Թարաֆընտան տախի չայեանը գապուլ օլտուղունու պէ-եան էյլէօր ։

Ինկիլիզլէրին Բօրթ-Սաիտտա իլէ Սուէյչ արասընտա վագ իթմէք խու-թէտուքլէրի թէլէկրաֆ խաթթընըն ամէլիյաթը, Մ. տը Լըսէփսին իթիրազ իթմէսի իւղէրինէ Թաթիլ խօլունմիշ տիր ։

Պօյրամտա Տէրխատտէթ պու-լունան սաաքիրի Շահանէյէ, վու-գու պուլան խրաթէի Սէնիյէ իւզէ-րինէ, չէքէր տաղըթըլըղը կիպի, պու նիյմէթէ մէքեաթիպի սաքէ-րիյէ Թալէպէկեանը էֆէնտիլէր տախի նաթիլ օլտուգլարընտան, կէ-չէն բաղար իրթէսի կիւնիւ մէքեա-թիպի սաքէրիյէ նազըրը ֆէրիգ Խահէմ բաշա քէնտիլէրինէ թէպ-շիր իլէմիշ, վէ իրսալ օլունան չէ-քէր թէվզի օլունմուշ տուր ։

Գանտրմա իլէ Տէրխատտէթ ա-րասընտա իշլէեէն Բըմօրքէօր վա-բօրլարընտան Ծօրճի նամ վափօ-րուն, կէչէն կիւն, գազանիյէթինէն զիետտէ եօլճու վէ եիւք ալարագ եօլա չըղըշըգ, քէնտիսիւէ գաթէն չիւրիւք պիր չէյ օլտուղունտան, սու ալմաղա պաշլատըղը, վէ եօ-ճուլարըն գօրգալարագ Ֆէրեատ ու ֆիղան էյլէտիքլէրի, վէ գարտան հէրնէ գատար եօլճու սէվգ խթմէք խումկ. խօթէնիլմիշ իսէ տէ, նիհաւէթ կէրի տէօնմէկէ մէճպուր օլտուղու Թէրճէմանը Հագիգաթա գաղի-միւշ տուր ։

Կալաթա Սուղըրմ Իւբաքեօ սէվկէթի գօմիսէրու Մ. Ֆօգօն էվվէլքի կիւն միւրասուլ խուէն Վա-նոյ Բօսֆօրը վափօրույլա Տէրխատ-սէթէ մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր ։

Միւհարէպէի սէիրէտէ եար ի-տիլիպ Բոսփօրու իէմտէրիլէն, վէ Ֆաղամ չիւմտիլէ գատար վաթին լարընա իատէ օլունմամերգ, օրա-տա գալըմ օլան Օսմանլը եարիյէ-ըլըն թահլիյէ իչին, կէրէք խա-րիճիյէ նէղարէթի ճէլյէ, վէ կէրէք Սէն-Բէթէրսպուրկ սէֆա-րէթի սէնիյէսինէ իճապ խունէն թէ-սանիրէ թէշէպպիւս օլունտուղու, էյիճէ Նաղըրմիշ իմիշ։

Թէրճէմանը Հագիգաթա օ-ղունտուղունա կէօրէ, Ռուսիա տէվ-լէթի, մէմլէքէթինին էօթէսինտէ պէ-ղէտինտէ գալըշ օլան եարիյէլէրին մահզըրը սըֆարտարըն կիրիչ-բէք, Տիֆլիսօղա էմլիֆինտէն օ-լուպ, ճինաէթէ իթհամ օլու-նուգլարը ճինէթէ չիմտիւէ գա-տար Բուսիատտա գալմըշ օլան տէօրթ նէֆէրին գարիպէն իէատէ գըլը-նաճագլարընը, Սէն-Բէթէրսպուրկ սէֆարէթի սէնիյէսի վասըթասիւէ-լա խարիճիյէ նէզարէթինէ թէպլիղ էյլէմիշ իմիշ ։

Տիւնքի կիւն Ինկիլթէրրա սէֆա-րէթխանէսինտէ վէրիլէն պաղշէ գի-եաֆէթինտէ հէյէթէի սիւֆէրա հաղըր պուլունմուշ պուլունտուղու միւլէրէ, մէմուրինի տէվլէթի Օսմանիյէտէն տախի բէք չօգ զէվաթ հազըր պու-լունմուշ տըր ։ Էղ ճիւմլէ խարի-ճիյէ Նազըրըը Սաիտ, վէ էվգաֆ նազըրը Ալիֆ բաշալար հազըրունթի իլէ, Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի, չէֆիր էմինի Մաղհար բաշա, Աս-քէրի Ձէլալ բաշա, մէնհաճիմին գօ-միսէրու բէհիճ Բէյ պէյ էֆէն-տի, վէ Նասսւմ էֆէնտի հազըր պուլունուպ, գիրէօ, կէրէք Պապը Ալի րիճալընտան, վէ կէրէք խամէրանը հազրէթի Շէհրիեարի-տէն նիչէ զէվաթ հազըր իմիշլէր ։

Պաշ վէքիլ Սաիտ բաշա հազ-րէթլէրի, պիր աղ նամզիր օլմ-լարընտան տօլայը հազըր պուլու-նամամըշլար ։

Խարիճիյէ նազըրը Սաիտ բաշա հազրէթլէրի, տիւնքի կիւն զիեա-ֆէթ մագամընտան պիր աղ էվվէլ Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ ա-զիմէթ իտէրէք, սէֆիր լօրտ Տիւ-ֆէրին իլէ միւլագաթ իթմիշ, վէ

պաթէհուղէնաֆէթէ հազըր պու-լունմուշ տուր ։

Պաղը լիվաթեամա կէօրէ մուղա-վէլէի սաքէրիյէ մէտէլէսինէ տա-իր ճէնիտէն պաղը միւշքիւլաթ զուհուր իթմիշ տիր ։

Անճագ պունլար բէք էհէմմիյէ-թէթլի չէյլէր օլմաերգ, մուզաքէ-րէսինէ վագը իմղա իտիլմէ քիւղըրէ օլուղու տախի սէօյլէնիյօր ։

Իչխիտրիէքիւնէ կէօրէ Արապի բա-շա հազգընտա նէշր օլունաճագ պէեաննամէ խուսուսունտա տախի պազը միւթէթէլ միւշքիւլաթ մէվ-ճուտ օլուպ, գալիպա բաշաի միւ-չարիւէյհին Թէրքի սիլահ խուէրէք Խտիւ հազրէթլէրինէ արզը ինդի-գատ իթմէսի թէքլիֆ օլունմագ-տայսէ Սաիտ վէ Ասըմ բաշա-լար հազրէթլէրի Թարաֆընտան Թէքլիֆ օլունմուշ իմիշ։

Մաղիւմ օլտուղու իւզրէ, պու Թէքլիֆ գապուլ օլունուր իսէ, Ա-րապի բաշանըն սալ նէշրինէ չըմ-տիլիք հաճէթ գալմայօր, իթտահ իթմէտիկի հալտէ, էվամիրի Սէնի-յէնէ մուխալիֆէթ կէօսթէրմիշ օ-լաճագ, օլ վագըթ սալ նէշր ի-տիլէճէք տիր ։

Գալաթա Սէլյաննին տօնանմա չօղանտըրը իլէ մինտագալարընտա, տօնանմալարը ճէրհ իթմիշ օլմագլա մաղնուն պուլունան գարտան Կրան-Ֆէլին իպրաի մուհաքէմէսինէ Ին-կիլթէրրա սէֆարէթխանէսի Թարա-ֆընտան իթիրազ օլունտուղու հալ-տէ, պու ճէրրէ Ինկիլթէրրա սէվ-լէթինին հուգուգ միւչավիրլէրինէ միւրաճաաթ օլունարագ, միւտախ-լէյէն գարտան Կրանֆէլին մուհա-քէմէսինէ մուվաֆագաթ խուրսուխ-կի Լօնտրա ղաղէթալարընտա մէն-տէրիճ տիր ։

Պու կիւն սաաթ պէշ պիթէրամ-տէլէրինտէ մաղքէմէի խըթթըպաֆ թիճարէթ գրօմընտա Ալյան վէրտի օղլու Օմխանին էֆէնտի թարա-ֆընտան Պէօչէ գատէ Օսիփ էֆէն-տի հազրէթլէրի ալէյհինէ իգամէ օլունան տավա, ալէնի սուրէթտէ, րուէյէթ օլունաճագ տըր ։

Սամաթիալու Օսկէր էֆէնտի հազ-րէթլէրի Թարաֆընտան Թայէսի օ-լունան մէքիւլէրէ իրսալիթէն Ճէմ-պուրլ Կրիգոր էֆէնտի տախի Թէչ-քիր իթմիշ տիր ։

Տէրխատտէթ Ֆրանսա սէֆա-րէթխանէսի մայէթինտէ պուլուն-տուղու հալտէ, Թամիր օլունմագ իւզրէ Թուլօնա կիտէճէկինին եազ տըրըլմըշ Բէնթէլ նամ վափօր, օլ ճանիպէ միւթէվէճճիհէն տիւն սաղ-չամ լիմանըմըզտան հարէքէթ իթ-միշ տիր ։

Բրէնս Հալիմ բաշա, վէ Ասլան բաշա, վէ Բէատիլ բաշա իլէ, խա-նէտանը Խտիվիի սաղ օլնտան սի-կէր հէտի զատէն, Միւսրտա, Ա-րապի բաշա Թարաֆտարը պուլուն-տուգլարընը իլան իթտիքլէրինի, Իսթըրն Էքսփրէս ղաղէթասը, Բէչ-թէր Լօյտտան նագլէն պէեան ի-տիեօր ։

Տիւնքի կիւն, Գալաթատա Ին-կիլթէրրա սէֆիրի իլէ միւզաքէրէ խուլմէքտէ օլան մուզաքէրէյի սու-քէրիյէ մէսէլէսինէ տաիր, գա-միլէն գարարը գաթի վիրիլմիշ-նէ, վէ պիր գաչ կիւնէ գադար իմզա ու Թէօթիի իւղէհնէքիւնէ տա-հիր պիր չայիա դուհուր իլէմէքի իւղէրինէ, Պօսպօլիտ Ֆիրմանլարըն-տա էրէչի Թիրազը կէօրիւլմիշ տիր ։

ԻԼԱՆ

Պօղազ-Իչինտէ Սարը-Եար մէվ-գիյնտէ, էթրաֆընտա պուլունան

տոլարըն քեաֆֆէսինէ հաագը բէհճաթիյէթէ գաղանմըշ օլան Զըր-զըր սուեու նամ մահէլլէ Թէշրիֆէ բազըլէթ իւէն գէվաթը մէմուն խէմէր իչին, հէր ֆէտաքեարլըղա սաղ ու գայրէթ օլունտուղու կիպի, ճիւմտա վէ բաղար կիւնլէրի սա-խի խանէնտէ վէ սաղէնտէ Թաղը-մը քէմանի իւն սալըգ մէզքիւր կիւնլէրտէ սէվամ իւէճէկի մա-լիւմ օլմագ իւզրէ իլանը քէյֆի-նէթ օլունուր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի Մաաիտէ օղունտուղու-նա կէօրէ, Ամէն. Ներսէս Սրբա-զան հազրէթլէրի, պու բէնչչէնպիւն կիւնիւ, Խասքէօյտէ Ս. Ստեփան-նոս քիլիսէսի մաասուսունտա, մայ-նէթինտէ պիր գաչ տահա պաղը-նուպ, վէ ճէօմապէ օլարագ տա-խի անճագ օն սէքիզ քիչի պու-լունտուղու հալտէ, Ս. Պատարագ Թագտիս էյլէմիշ տիր ։

* *
*

Զօղլար պիլէ Նօյօչեան ուսթա Յօվհաննէսին իչինին նէ օլտուղու-նու մէրագ խիլմ սօրմագտա տըր-լար, վէ պիզ տախի, հաղըրանիլ հալի, քէնտի թէէսսիւֆ իւզրէ սէօյլէմէքտէյիզ, չէօյլէ քի, դէ-վալը ուսթա Միւսըրա բիրինճէ կի-տէրքէն, էվլէքի պոլըշրուլան տախի օլմուշ տուր. չիւնքի, եէտի սէքիզ այտան պէրու մէղքիւր հի-նէրին տըգասընտան չէքէրէք, քեար ու քեալըրընտան իլէրի սէֆիլ ու բէրիչան օլմուշ տուր ։ Մէրգում քէնտի հիւնէրինի պիտաէֆըթ կէօսթէրտի, հէր քէս թահսինինիթ-տի, վէ աֆէրինլէր պաղըրտը, հալ պու քի, պէօյլէ պիր վագըթտա գաւնլի տաէմ գալգըղմա էօն սէնէտէ օլարագ օն օնալէ պին լի-րա թօփլանարագ պիր չըրքէթ թէչ-քիլ իտէնէք, վէ Բրօվանս վաբօ-րունու չըգտարանագ տըր. պիլմէ պու, պուրա խաղըմ իչին ինկիլիզ-լին խարիճինտէ կիւլի տիր, վէ քէն-տիսինին իսէ, հիւնէրինին ասխիլա-իչիւն էվրօպատա վէ խուսուսը Ամէ-րիքատա կիտէճէք բարասը պու-լունմամասը չէօյլէ տուրսուն, օֆ, ճէպինտէ պիր էյմէք բարասը պի-լէ եօգ տուր . . . ։

* *
*

Նըուսագէմ պօրճու մէսէլէսի դօմիսիօնու ազալարընըն, պու սէ-ֆա Թէքրարէն Գումգաբու Թէ-ճէմմիւ իթտիքլէրի, վէ մէզքիւր պօրճ մէսէլէսինի արըգ ու աթըգ Թէֆթիշ պիլէ քեամիլէն իզնա օլտուղլարը, վէ օլ պապտա պիր գաչ նէֆէր միւտաֆիւլ Թարաֆըն-տան ղուհուրա կէլէն Թէչէքքիւլէ-րին, պիլէստ չէյլէրտէն իպարէթ օլտուղունու անլատըգլարը, վէ խա-գըմ կէլէն խուսում բէնտիլի, եա-զըլտա նէչր իթտիրէճէքլէրի հա-վատիսատ տիր ։

*
*

Եարընքի բազար կիւնիւ Գարթալ քիլիսէսի զիյնէթի կիւնիւ օլտու-ղունտան, դուհուրա կէլէն սաղէթէ խնայէթ պիլէ, Տիր. Սերովբէ Սրբազանը Ս. Պատարագ Թագտիս իտէճէկի, վէ պատէհա Թասսըն, Եազըճըգագա վագը Հարէնց Սր-բազան էֆէնտինին խանէսինէ կի-տէճէկի, տիւնքի Հայրենիքտէ օ-ղունմուշ տուր ։

*
* *

Պու սէֆաքի Մաասիսա օղուն-տուղունա կէօրէ, սըլըմ պաէհ-սան պէօյլէ, մէզքիւր ղաղէթա սախսի իլանըն գապուլ իտէճէկին-տէն պաշգա, սօնչէնիլսիքի Թագ-տիրատ, սալէթ վէ սայիր Թաալ-նը սախսի սէրիւհանէ իլլէճէճէք տիր։

* *
*

Պու կիւնլէրտէ ղաղէթալարտա չու հավատիս օղունմուշ տուր, չէօյլէ քի, Սամաթիատա Թէրզի

պիր պուլղար թէլիղրաֆըլըը, Թիւքքեանը եանընտա պուլունան 12 եաշընտա պիր Հայ գըզընը պաչտան չըգարմըշ օլուպ, վէ չօճուղուն վալիտէսի իսէ տավա աչմըշ օլտուղունտան, վէ մէրգում թէլիգանըը տա, վալիտէսինին վէ աղրապասընըն ըէ յլէրինի գարշըլաեամատըղընտան, մէրգումէ գըզ իլէ էվլէնմէտիկինտէն, ալթը այ մահպուսիյէթ հիւքմիւնիւ կիյմիշ օլտուղտան պաշգա, սօնրատան գըզըն սիննի բէշ քիւչիւք օլմասը ճիհէթլէ, ճինայէթ նազարըյլա պագըլտըղընտա, պիր գաչ սէնէլէր մահպէսէ գալաճաղը անլաշըլտըղընտան, պաղը դաթլարըն թէքլիֆի ուզէրինէ, Իզմիրի գըզը գուրթարմագըլըղա մուվաֆֆագ օլարագ քէօպի իֆթիխար իյլէաիկի կիպի, պու տավաէը տախի միլլէթիմիզ իւերըուտէ ավգաթլարընտան Շաշեան Պետրոս էֆէնտի, լութֆէն վէ մէճճանէն տէրիւհտէ իյլէմիշ պուլունտուղունտան, մէրգում թէլիգանըը, էֆէնտիի միւմաիլէյհի խաթըրէրէք, մէրգումէ գըզ իլէ, քիմսէնի տիյնէմէքսիզին, էվլէնմէքլիկէ գարար վիրմիշ օլտուղունու խապէր վիրիպ, վէ քէնտիսինին տէ ալթըը մահպուսիյէթտէն խէլասընը ըէճա իյլէտիքտէն պաշգա, հաթթա, հէր նէ գատար Դաթօլիք քիլիսէսինէ Թապի իմիշ իսէ տէ, տայիմա Հայլար իչինտէ պիւյիւմիւշ օլուպ, վէ էրմէնիճէ տախի պիլմէքտէ պուլունտուղունտան, Հայ պըոտէկըյլա պտակ օլմագըլըը տախի ալզու իյլէտիկինի պիլտիրմիշ, վէ լոզըմ կէլէն նիզամաթը ըէավիյէէսի տօլտուրուլտուղտան սօնրա, ադաը իզտիվաճլարընա, Պապը Ալլի Թարաֆընտան էմր ու միւսաատէ պույրուլմուշ, մէրգում մահպէսէն գուրթուլմուշ, վէ հաթթա Շաշեան էֆէնտինին կնքահայր օլմագըլըղա տախի հիմմէթ իյլէմիշլէ, հիւսնի հալ վէ մուհապպէթ հայըլ օլարագ, իքի Թարաֆ տախի Թաղտիմի Թէշէքքիւր իյլէմիշլէր տիր:

Նէչէն կիւնլէր Պէյօղլուատա, պիր գաչ քիշի, պիր ղարազատն նաշի, իսթինաֆ հուգուգ մէճլիսի ազասընտան Խորասանճեան Թովմաս էֆէնտիյէ կիճէլէյին հաճումէթ իտիպ, վէ հաթթա միւմաիլէյհի տարպա տախի ճիւրաթ իյլէմիշ օլտուղլարընտան, էֆէնտիի միւմաիլէյհ, օլ պապաթէ մազնուն պուլունան Մ. Բու ալէյհինէ տավաճը գըեամ իթմիշ, վէ Շաշեան Պետրոս էֆէնտինին, քէնտի Թարաֆընտան վէքիլ Թայինի իյլէմիշ տիր:

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸՆ ԱՐԶՈՒՀԱԼԸ

Մէգքիւր վարագանըն ֆախրի սահիպի իմթիեազը պուլունան Սագաեան Անտօն Թարաֆընտան էրմէնի պաթրիգխանէսի վէքիլի Դեր. Բուսճուգեան էֆէնտիյէ պիր գըթա իսթիտա Թագտիմի իլէ, Մասիս, Մանզումէ, վէ Հայրենիք նամըն դազէթալար ալէյհինէ մուհաքէմէ Թալէպ իտիլմիշ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր:

Պու պապաթէ իգթիզա իտէն ճէվապըն իթասը մէգքիւր գազէթալարա այիտ, վէ լազըմ կէլէն Թաֆսիլաթը վիրմէքտէ հէր պիրի միւգթէտիր վէ միւսթագիլ իսէլէր տէ, Թարաֆըմըզտան չիմտիլիք եալընըզ շու բասը սիւալ օլունուր քի, տիւնեատէ հա՞նկը պիր իըըռըզ վէ գաթիլ պէն իըըըղ վէ գաթիլիմ տէմիշ, եախօտ հիւսնիւ ըիզասըյլա իգըար իթմէքտէ պուլունմուշ տուր:

Թէրճէմանը պէն ճիզվիթ տէկիլիմ տիմէք, վէ իշպու ճիզվիթլիկի իլէ Թէքլար ալէմի պատամագ իսթէեօր:

Պունու իթմէքտէն իսէ, հագգընտա վուգու պուլան պունճա իսպաթ վէ տէլայիլի գավիյէյի եինէ իսպաթ վէ տէլիլ իլէ ճէրհ իթմիշ օլայտը, տահա իյի իթմիշ օլմա՞զ մը իտի:

Թէնտիսի ճէվապատան աճիզ վէ ճիզվիթլիք իլէթինտէն Թութուլմուշ իսէ, պունա պազըրգանէ նէ՞ եարտըմ, պունուն չարէսի՝ քէնտիսինի պիր պաշգա հէքիմէ կէօսթէրմէք վէ մէյտանը մաթպուաթտան չէքիլմէք իլէ օլապիլիր, զիրա հիչ էօլիւսինին պիր տէրէճէյէ գատար հիւքմ ու Թէէսիրի օլուր, ամմա իշ օրթաեա չըգտըղտան վէ միւտաէլէ Թէքմիլ օլտուղտան սօնրա, պու կիպի Թէէվիլաթ, Թամիրաթ տիյէրէկիլիմ Թէզվիրաթ արթըգ բարա իթմէզ:

Պիր դաթիլին էլինտէ սիլահ, գըլըճ, էլպիսէսինտէ գան էսէրլէրի, կիւզէրկէահընտա Թէլէֆ օլունան վէ գալա գալան ինսան նաշէլէրի կէօրիւլիւր, վէ պիր խասթատա իլլէթին թէքմիլ էմարէլէրի Թըպպէն Թէպէյյիւն իտէրսէ, պէն գաթիլ վէ խասթա տէյիլիմ, տիմէք, վէ ինքեար վէ գաշամագ եօլլարընա սարմագ, գանունէն նիզամէն, ագլէն վէ մանտըգէն հիչ քեար իտէ՞ր մի:

Էկէրչի իտէր իսէ, ֆիլհագա, իթմէտիկի հալտէ, եալընըզ ինքեար սուրէթի՝ պիր նէվի իգրար տիմէք տիր: Էտիպլէրը վէ ըէզիլլիկի տիմէկլիմ:

Թէրճէմանըն՝ Թամ պիր սէնէ սիւքիւթի իմթիեար, վէ իշպու սիւքիւթու իլէ պի հագգըն ալէյհինտէ վուգու պուլան չիքեաէթլէրի կէրէքլի կիպի Թաստիգ իյլէտիքտէն սօնրա, չիմտի գըլըճ չարէսիզ տէրտինէ չու վէճհ իլէ տէրման արամագ, վէ վագթիյլէ ծարօնա կիրմէք իչին սուրէթէն Ս. Խաչ նիշանընը տագըպ ալթընա ալըր ճաղընա պագը Ֆիլէմնքլի տէսիսէքեարանըն Թըպպը գուլլանտըգլարը հիլէ կիպի, իշ իշտէն կէչտիքտէն սօնրա իլաճէ իլլէմէք իսթէտիկի մահուտ նիսսէթլէրինի սէնէտ մագամընտա օրթաեա գօյմասը, էֆքեարը ումումիյեէ մահքեմէսի նէզտինտէ քէնտիսինէ սէնէտ վէ Թէպրիէէյի իմմէթ իտէյիմէկ պիր վէճհ իլէ մէտար օլամազ:

Հէմ մուհաքէմէ մէճլիսի վէ չիւպհէսի չէյլէրտէ վարը օլուր, ըըհհէթի կիւն կիպի տէրքեար վէ միւճոտ հէր վէճհ իլէ նազարըւի ինքեար պուլունան մատտէլէրտէ իսպաթ, մուհաքէմէ, սուալ ճէվապ օլմազ, վէ օլսա հիչ պիր հիւքմ ու թէէսիրի օլամազ:

Բաթրիգխանէ իլէ էֆքեարը ումումիէյէ վէ պիլգալի Թէրճէմանըն նիւսխալէրինտէ պի նիչէ նիչէ իֆտիրաթ վէ իյթիրաֆ, քէնտիսինին ճիզվիթ վէ ճիզվիթլիք էլլինտէ ալէթի ֆէսատ օլտուղունու չօգտան պէրու հիւքմ իթմիշ, վէ քէնտիսի տէ սահիպի իմթիեազը մարիֆէթիյլէ իշրա սէֆարէթիտէ պուլունտուղու չու Թէրթիպատէ բէգ կէճ գալմըշ տըր: Թէրճէմանըն ճիզվիթ օլտուղընա վէ ազգային պուլունտուղունտա տախի եալընըզ պիր չարէ գալմըշ կիպի կէօրինիւեօր պիզէ, օ տա արմաւրնտա Այգըըդդըը, Նշեան Տգեան, Այվազ, Մէրէն Դին, վէ Չըրընէ ալէմաէթլէրինի թաշըեան, վէ Թէրճէմանըն ԱԶԳԱՅԻՆ լէվհասը Թահթընտա իքիտէ պիրտէ պարընտըրըլմագա չալըշան Տ. Ագարեանտան պիր չէնգատէթնամէ իսթիհսալ իթմէսի օլապիլիր, օ հալտէ արթըգ քէնտիսինէ տիւնեանըն գալմազ, Թամ մաթլուպ հասըլ օլուր, Թէրճէման Աճիլ Բէյճիւ սըրասընա կիրէր, վէ տէօրթ էթրաֆտան ագան սուլար, վէյլէվ Նոյեան Չըրճըզը տախի օլսալար, իւլնէ տուրմաեա մէճպուր օլուրլար:

(Մէմմուուլ Հօլգու)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

Հայ-Խմբագրաց միչեւ վերջին օրերս կազմուած Միութեան սմանք փորձ փորձել ուզեցին բոլորովին անոր նպատակէն զուրս մեկնութիւն տալ և սոյն ձեռնարկն իբր մոլեռանդական գործ նկատել անշուշտ Թիւրիմացութեամբ:

Հարկ է որ բսեմք թէ իրողութիւնն ատկէ բոլորովին կը տարբերի սկզբամբ, նպատակով և արդիւամբ, որովհետև Հայ-Խմբագրութիւնք միացած է, ինչպէս որ իր պարտքն է, պաշտպանել ազգային և կրօնական բարձրագոյն շահեր համաձայնութեամբ և կատարեալ ներդաշնակութեամբ և հետևաբար վանել նոյնպէս օտարի կողմէ ամեն յարձակում և հարուած որ ազգային ընդհանուր օգտին վնասել կը նկրտի:

Մեք, ինչպէս գիտեն արդեն ընթերցողք, արդէն փափաքող էինելով այսպիսի միութեան մը՝ Երրապարակաւ խնդրած էինք Մասիսի Խմբագրապետ Մեծ. Կ. Ս. Իթիւճեան էֆէնտիէ, որ իբր երիցագոյն հրաւիրէ Հայ-Խմբագրապետներն ի խորհրդակցութիւն յիշեալ նպատակին իրականացմանն համար:

Գոհ եմք որ տեղական գլխաւոր Հայ-լրագրաց խմբագիրք եւ զգալով սոյն միութեան անհրաժեշտ պէտքն, որ ազգային տեսակէտով յոյժ օգտակար է, բազմանք յայտնեցին վաղ ընդ վայր իրագործելու իւրեանց աչխ փափաքն և հետևապէս յետ հասուն խորհրդակցութեան՝ կազմուեցաւ Միութիւն տուին նոյն բաղձանաց, որ անշուշտ ջերմ համակրութեամբ պիտի ողջունուի արդոյ ազգայնոց կողմէ:

Ահա այս է բուն իրողութիւնն, որուն բոլորովին տարբեր մեկնութիւններ տալն հարկաւ ազգասիրութեան գործ չէ և հարկաւ ազգային շահուց հակառակ է:

Բոցատրեմք թէ ինչո՞ւ այսպէս է: - Երբ կը նկատեմք թէ օտար շահեր (ճիզուիթական և միսիոնարական) այլ և այլ չարահնար միջոցներով կպատռեն ազգային և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ շահուց և ամեն ճիգ կը թափեն քանդել ի հիմանէ մեր հայրենի տունը, բնականաբար ազգ.-մամլոյ պարտքն է միութեամբ և համաձայնութեամբ պաշտպանել Ազգին և Եկեղեցւոյ շահերն և խորհրդակցութեամբ վանել ազգային և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ շահուց սպառնացող վտանգը:

Արդ, այսպիսի միութեան մը դէմ չարժող հարկաւ ազգային և եկեղեցւոյ շահուց հակառակ չարժած և օտարի շահուց ծառայած կը լինի, որ անարդ չահամոլութենէ զատ չկրնար ուրիշ նպատակ ունենալ:

Ուրեմն այս կարգի անձինք կրնան ամենայն ազատութեամբ իրենց դերը կատարել:

Հաւ կարգն է որ բսեմք թէ Հայ-խմբագրաց Միութիւնը պարտաւորեալ էր ի հարկէ իւր շրջանակէն դուրս թողուլ զԹէրճէմանը-էֆքեար, որոյ Պատ. անօրէնութիւնն իւր վերաբերած եկեղեցւոյն պատճառաւ բնականաբար չէր կրնար և չկրնար Հայ-Խմբագրաց Միութեան նման կատարեալ ազատութեամբ պաշտպանել ազգային և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ բարձրագոյն շահերն ընդ-դէմ օտար շահուց, որովհետև եթէ զինուի ճիզուիթութեան և կամ Կաթոլիկ-կղերին մոլեռանդական փորձանքը դէմ, անշուշտ իր խղճին դէմ վարուած լինի:

Օրինակի համար, Թէրճէմանը-

(333)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸՋԼԱՐ

վէլ՛ էօլտիւրիւնիւզ:

Լէօբոլ պաշլարը սէօյլէմէքտէ իքէն. Մարի իսէ մէրգումուն եիւզիւնտէն եօգարը էօյլէ պիր սիւչարը հէյպէթ օլմուշ սուրէթտէ տիւք տիւք պագմագտա իտի քի, մէրգում աոէթա, աճապա մէրգումէնին իւզէրինէ պիր եաէրի ճինէթ՛թ մի հասըլ օլմագտա տըր տէյի շիւբհէ իյլէմէկէ պաշլատը:

—Ամա՛ն եա Ռէպպիմ, - տէտի մէրգում քէքէլէեէրէք, -նէ՞ օլմագտասընըզ... - պագըշլարըղտա ղարիպ պիր հա՛լ հասըլ օլմագտա տըր... գաճն իտէրսին քի, պէնի կէօրտիւքճէ տիւշարը խէվֆ ու հիրա՛ս օլմագտասընըզ..:

Մարի հէր նէ գատար քեամիլէն կիւճ վէ գուվվէթտէն տիւշմիւշ իսի իսէ տէ, հէնուզ զայրէթ վէ ճէսարէթտէն պիւթիւն պիւթիւն տիւշմիւշ օլմաըլընտան, մէրգումա ճէվապէն,

—Լէօբոլ, - տէտի մէրգումէ աղըր, քէսիք, վէ կիւճ անլաշըլըր պիր սէս վէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, - պէն սիզէ պիր կիւն, սաըը քէնտինիզէ պիր գըզգան իմմէյլիսինիզ տէմիշ իտիմ (մէկէրչի ունութմանը՞սըզ մը), զիրա, պէյինիմիզէ տէրքեար օլան մէվանի, պէլքի միւրուրի զէման իլէ մահվ օլաճագտըր, վէ սիզէ պէնիմ մէզգիւր նասիհաթըմը իթմամ իտիպ տիյնէմէքլիկէ սէօզ վիրտի իտինիզ...- էվլէթ, հէմ սէօզ վիրիպ վէ հէմտէ եէմին իյլէմիշ իտինիզ...- նէ՞ տէրսինիզ, էօյլէ օլմատը՞ իտի:

—Էվլէթ, հագգընըզ վարտը...

—Իմտի էօյլէ օլտուղու, նի՛չին վաատինիզի իճրա իթմէմիշ պուլունուր իյլէմէքտէսինիզ... եօգսա քէնտի լիսանընըզըլա սէօյլէտիքլէրինիզի ունութմա՞ըշմըսընըզ տըր... էսէֆ իտէրիմ քի, սիզ պէնիմ նասիհաթըմը տուղմատան տաղտա ղըտասընըզ իճրա իյլէմէտէնիզ,- վէ սիզ պու եօլտա ամէլ ու հարէքէթինիզէ, Լէօբօ՛լ, պիլիրմիսինիզ, նէ՞ եարմագտասընըզ, պէնիմ սէպէպի մէվթիմ օլմագտասընըզ:

—Մարի... Մարի...- տէտի Լէօբոլ:

—Էկէր պէնիմ եաշամամը իսթէր իսէնիզ, - տիւնէրէք մէգումուն լագըրտըսընը գաթ իյլէտի մէրգումէ, - պիր գաչ հաֆթատան պէրու սիզտէն իճրասընը թալէպ իյլէտիկիմ խուսուսու Թահթը նազարը տիգգաթա ալմալըսընըզ..:

—Իշթէ իւքինճի տէֆա օլարագ սիզէ թէքլիֆ վէ իպրամ իտիպ, վէ քէզա իւքինճի տէֆա օլարագ սախի եալվարըը ըէճա իտէրիմ սիզէ, կիտինիզ, Բարիզի թէրք իտինիզ, վէ պէնիմ Թարաֆըմտան, ալտէթ իյլէմէնիզէ սայիր պիր մէմլէգէտէ կիտէրէք, պէնտէն ուզագտա պուլունունուզ...- հէնուզ պու կիւն տահա վագթին միւսաատէսի վար տըր, լաքին էկէրչի պու կիւնիւ տախի կէչիրէճէք օլուր իսէնիզ, իշ իչտէն կէչմիշ օլաճագ, վէ սիզտէ րէշիմտէն օլաճագսընըզ տըր...

—Լէօբոլ, էկէր աշգ ու մուհապպէթ նամընա օլարագ նասիհաթլարըմը տինլէմէք իսթէմէզ իսէնիզ, պարի հիչ տէկիլ իսէ, չու իյէտիկիմ ըէճալարա մէրհամէթէն, հա՛յտէ կիտինիզ, կիտինի՛զ չուրատան, վէ էկէր պու գատարճըգ լագըրտըլարըմ գուլագընըզա Թէսիր իթմէեօր իսէ, սէօյլէյինիզ, տիզլէր իւզէրինէ կէլէրէք աեագլարընըզա՛ սարըլայըմ, նա՞սըլ, իսթէ՛րմիսինիզ..:

—Նէ՞, սիզի պըրագըրագ կիթմէ՞ք մի, սիզտէն աըըըլմագ եաշամագ՞ մը, խայը, խայը, օ տէտիկինիզ պէն պիր տիւրլիւ եափամամ, չիւնքի էօլմէք իսթէմէմ, պէն տահա եաշամագ իսթէրիմ, վէ սիզտէն ճիւտա տիւշմէք իսէ, պէնիմ իչին տիւղճէ էօլմէ՛ք տիմէք տիր...- տէյի ճէվապ վիրտի Լէօբոլ,- պէն սիզի, մինքին տէկիլ տիր, պիր եէրէ կիտէմէմ վէ կիտէմէմ...

Մարի մէրգումուն պու խարըը իւզէրինէ էլլէրինի օմուզլարընա պագլատը:

—Ա՛հ, պէտպա՛խթ տէլիգանլը,- տէտի մէրգումէ քէքէլէեէրէք վէ տիւշարը մէյլ ու մուհապպէթ օլարագ,- քէնտի խայալիյէթինէ տօղրու կիւլմէքտէ տիր, վէ էկէրչի պու խարարընտա տէվամ իտէր իսէ, քիւտէ քէնտիսինի գուրթարամաեաճագ տըր...- թէհի եէրտէ պէն քէնտիսինէ, տիւշար օլաճաղը կիրտապը խապէր վիրէրէք սազընտըրմագըլըղա չալըշմագտայըմ...- քէնտիսի իսէ տիւշէճէկի վարթաեա նէ կէօրմէքտէ... նէ պիլմէքտէ... վէ նէ տէ սէ՛օզ տինլէմէքտէ տիր...- վէ պէնիմ հալիմ իսէ բէք բէրիշան տըր, աոէթա տէլի տիւվանէ օլաճաղըմ տըր... վէ պէլքի տէ բէնչէյի էճէլէ տիւշէճէկիմ տիր...

Մարի գաթէն գայիֆ տիւշմիւշ օլտուղու հալտէ, պու հալ ու մէնզարէ իւզէրինէ իսէ պիւթիւն պիւթիւն տէրմանտէն տիւշմիւշ տիր:

Զէվալլը չօճուգ աոէթա Լէօբօլուն սէզամինտէ տիզ իւզէրինէ կէլէրէք, վէ էլլէրինի աչարագ ըէճալար իյլէմիշ իսէ տէ, հիչ պիր չէյէ մուվաֆֆագ օլամամըշ տըր:

Մէրգումէնին էլլէրինի, սայքը տանտանաճագ պիր հալ արարճասընա եօգարը գալտըրարագ, աճը սէոլէր չէքմիշ իսէ, վէ կէօզլէրինի գարանըրագ պագըշլարը տիւչմէք համինտէ պուլունտուղու Լէօբոլ կէօրտիւքտէ, մէրգումէնի պաղրընա տօղրու չէքէրէք Թըթրաչ, վէ,-իտէրիմ, Մարի, արթըգ սիզին սէօյլէտիքլէրինիզի իթմամ իյլէն բէք իճրա իտէրիմ...- տէտի մէրգում մէրգումէնին գուլաղընա էկիլէրէք,- էվլէթ, մատամքի սիզին սէօյլէտիկինիզի պէնիմ իթմաթըմ տահճա օլապիլէճէք իմիշ, բէք իյի, քէտիփէն իթմամ տախի իտէրիմ,-վէլէվ կէլէճէկիմ եէրտէ էօլէճէկիմի տախի պիլսէմ, իթմամ իտէրէք կիտէրիմ...- սիզին խաթըրընըզ իչին պէն հէր սաաթ էօլմէքլիկէ հազըրըմ, էլվէրիր քի սիզ էօլմէքլիկտէն եաշամագընըզ..:

Մարի պունա գարշըլըգ պիր ճէվապ վիրմէ իսէ տէ, հիչ պիր չէյ իչիտիլմէտի, չիւնքի, բէք մէճալսըզ պիր հալտէ պայըլմաղա իպտիտա իթմիշ իտի. - քէնտիսինի պատալտադան, մէրգումէնին պալըզ ումուտու իւզէրինէ տիւշմիւշ պախըլա գըսմագտա իտի: Լէօբոլ, տիւշարը տէհշէթ օլարագ, վէ պիւթիւն փիճամէ սիթթէմէլի պաղըըմագա, փար գուլվէթիյլէ, -Խամա՛ն... խամամ...- Մարի էօլիւյօր, Մարի էօլտիւ, պիր շէ՛յ օլտու, - տէյի պաղըըմաեա պաշլատը:

124

Լիոնէլ Վարթըն ալաըրատան կէրի տէօնմիշ օլուպ, վէ տօղթօր ժուսլէն տախի Փարիսէն ալայէթ իյլէմիշ օլտուղունտան, քէօշկին մէրտիվէնի պաշընտա գօնուլմագտա իտիլէր:

Պիր աէ պու հէնիկեամտէ Լէօբօ-

էֆքեար կրնա՞յ իր խղճին հակառակ դէմ խօսիլ Տէր. Ազարեանի առ գաւառական առաջնորդս յղուած հովուականին դէմ, որոյ մէկ պատճէնը վերջին ատեններ ձեռուընիս անցած է, հովուական՛ն, որոյ մէն մի պատուէր և տրամադրութիւնք կատարեալ անդրալեռնական են ։

Թէրճէմանը-էֆքեար որքան ալ պատասխանատուութեամբ վարուած լինելու և կամ ազգային չահուց պաշտպան հանդիսանալու յաւակնութիւն ունենայ յաչս ամէնից, կուգայ սակայն պարագայ մը, յորում կը պարտաւորի կամ երկդիմի ընթացք մը բռնել և կամ իւր վերաբերած եկեղեցւոյն չահերը պաշտպանել։

Այս երկուքին ալ օրինակը տեսնուեցաւ, առաջինը ճիզուիթաց ի Հայաստան հաստատուելու խնդրոյն մէջ, և երկրորդը Կաթոլիկ Հայ և կաթոլիկ առաջնորդաց առաջնութեան խնդրոյն առթիւ ։

Ինչպէս կերևի, մեր տեսութիւնն հիմնեալ է ոչ թէ ենթադրութեան այլ իրողութեանց վրայ ։

Ուստի քանի որ իրողութիւնք գրական է և քանի որ Թէրճէմանը-էֆքեարի Պատ. տնօրէնութիւնը խղճի ազատութեան օրինօք՝ ազատ մանաւանդ պարտաւոր է իւր պաշտած կրօնքին չահերը պաշտպանելու, որովհետև եթէ չպաշտպանէ, իւր խղճին դէմ վարուած կը լինի իւր չահուցն համար, իսկ եթէ պաշտպանէ, մեր եկեղեցւոյ և հետևաբար ազգային չահուց դէմ կերթէ. ուստի այսպէս թէ այնպէս՝ Թէրճէմանը-էֆքեար (որ իբր հարազատ ազգային թերթ մը քննելու յաւակնութիւնն ունի) չկրնար իրաւամբ իբր հարազատ ազգային թերթ մը նկատուիլ։

Մեր այս եզրակացութիւնն այնքան ճիշդ է, որ չկրնար և ոչ մի տեսութեամբ հերքուիլ. որովհետև մեր ազգային չահերը, ներկայ վիճակին մէջ, կապուած են եկեղեցւոյ չահուց հետ, որք ընդհանրապէս անբաժան են, և ինչպէս որ չկրնար պահանջուիլ Տէր. Ազարեանէ որ հակառակ Հռովմէական եկեղեցւոյ չահուց՝ պաշտպանէ մեր ազգային-եկեղեցւոյ չահերը, նոյնը և չկրնար պահանջուիլ Թէրճէմանը-էֆքեարի Պատ. տնօրէնութենէն, ըստ որում թէ Տէր. Ազարեան և թէ Թէրճէմանը-էֆքեարի Պատ. տնօրէնութիւնը պարտաւոր են իւրեանց խղճի թելադրութեան համաձայն պաշտպանել իւրեանց վերաբերած եկեղեցւոյ չահերն, ինչպէս որ աւելի մեծ իրաւամբ պարտաւոր է պաշտպանել Հայ-Խմբագրաց Միութիւնն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ չահերը ։

Հետևաբար քանի որ կան և կը մնան երկու եկեղեցեաց միջև տարբեր տարբեր չահեր, ի հարկէ չը կրնար Թէրճէմանը—էֆքեար ալ իբր հարազատ ազգային թերթ մը նկատուիլ։

Մինչ այս այսպէս է, որ բնաւ առարկութիւն չվերցներ և սոյն սամնկ ըլլալուն մի հզօր ապացոյց է յիշեալ հաչակաւոր հովուականն, որոյ՝ ինչպէս ըսինք, մի պատճէնը կը մնայ մեր ձեռաց տակ, և հիմնեալ է բոլորովին համբաւաւոր պարսաւագրին սկզբանց վրայ։

Մեր այս տեսութիւնն ոմանք ապառում միտքեր գուցէ համարին ազատամտութեան վսեմ սկզբունքին դէմ։

Միակողմանի տեսութեամբ կրնայ այնպէս թուիլ. բայց երբ խնդիրը ըմբոստ քննուի, ինչպէս քննեցինք մինչև հիմայ, կը տարբերի, և ընթերցողք ի հարկէ կը համոզուին թէ Հայ-Խմբագրաց ձեռնարկը հեռի է բոլորովին մոլեռանդական ոգիէ ։

Բացատրեմք ։

Ինչպէս ամեն եկեղեցի, զոր օրինակ, Հռովմէական, Յունական, Բողոքական, ևն., պահպանողական է և կը պաշտպանէ իւր մասնաւոր չահերը, բնական է որ Հայաստանեայց եկեղեցին ալ, որ Հայոց ազգին ազատ, անկախ և կատարեալ քրիստոնեայ եկեղեցին է, պահպանողական լինի և հետևաբար պաշտպանէ ու պահպանէ իւր չահերն և իւր ժողովուրդն, և այսպէս լինելով՝ ոչ մէկու մը իրաւանցը կը վնասէ և ոչ ալ իւր ծանուցեալ ազատամտութեանն հակառակ վարուած կը լինի, որովհետև ազատամտութիւն ըսելն երբէք չնշանակեր մեր ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՇԱՀՈՒՑ ՈՒՐԱՑՈՒՄՆ ԵՒ ԱՌ ԱՅՆ ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ։

Հայ-Խմբագրաց Միութիւնն ալ այն բացարձակ իրաւունքին վրայ հիմնեալ յայժ կարևոր ձեռնարկ մը է, պահպանողական, որ պիտոյից և պարագայից նկատմամբ աննահանջելի հարկ մ'է, զոր պէտք չէ երբէք տարբեր տեսակէտով նկատել ։

Հոս պէտք կզգամք աւելի առարկութիւն մ'ալ մէջ բերել ։

Ինչպէս կարելի միայն Հայոց Պատրիարքարանէն ստանալ ազատամտութեան օրինակն, երբ Կաթոլիկ ազգայնոց Պատրիարքարանը բոլորովին ատոր հակառակը կը վարուի ։

Օրինակի համար՝ Հայոց Ս. Կաթողիկոսունք, Ս. Պատրիարքունք, Տէր. Փոխանորդը, Պատրիարքարանի Դիւանատունը, Վարչական Խորհրդոյ և Երեսփոխանական ժողովոյ անդամոց և Առաջնորդաց մեծ մասն ընդհանրապէս բաժանորդ են Թէրճէմանը-էֆքեարի. մինչդեռ՝ ի բաց առեալ Տէր. Ազարեան, Կաթոլիկ ազգայնոց ոչ Պատր. Փոխանորդն, ոչ Դիւանատունն և ոչ առաջնորդք բաժանորդ են Հայ-լրագրաց, և ալ Կաթոլիկ-ազգայնոց Պատրիարքարանն իր պաշտօնական ազդերն ու յայտարարութիւնները կը ղրկէ Հայ—լրագրաց, և սակայն Հայոց Պատրիարքարանը կը քաջալերէ նաև իր պաշտօնական ազդերն ու յայտարարութիւններն յիշեալ թերթին ղրկելով, որմէ, ինչպէս իրաւամբ գիտել կուտայ մեր Վանայ Պատ. Թղթակիցը թէ՝ ճիզուիթ հայերը այն պարագան միշտ ի նըպաստ իւրեանց չահուցն և նպատակին կը գործածեն, հաւատացնել ջանալով ռամիկին թէ Հայոց Պատրիարքարանը կրօնական խըտրութիւն չընդունիր երբէք և թէ իր այս օրինակաւ ինք ալ կը նըպաստէ կրօնափոխութեան չարժման մը, ևն ։

Շատ հաւանական է թէ Թէրճէմանը-էֆքեարի Պատ. Տնօրէնութիւնը չխորժի մեր այս անկեղծ դիտողութիւններէն անշուշտ հակառակ գտնելով իւր չահուցն և նպատակին, սակայն մեր՝ բնաւ փոյթը չէ, որովհետև մեր պարտքն է պաշտպանել միշտ հանրութեան չահն և օգուտը ։

Թէրճէմանը-էֆքեարի Պատ. Տնօրէնութիւնն եթէ կրնայ, և քաջութիւն ունի, թող բարեհաճի հերքել մեր առարկութիւններն համոզելով զմեզ թէ սխալ հիման վրայ հաստատուած է մեր այս տեսութիւնը ։ սակայն չեմք կարծեր թէ հերքել կարենայ ։ Որովհետև մեր առարկութիւնները բացարձակ ճշմարտութիւններ են ։

Ստոյգ աղբիւրէ կիմանամք թէ Տէր. Ազարեան ի Հայաստանի գաւառս երկու տեղ առաքելութիւն կը ղրկէ ։

Տէր. Ազարեանի այդ ձեռնարկը տարակոյս չկայ թէ մեր ազգային չահուցն հակառակ է, որուն դէմ պիտի զինի ի հարկէ Հայ-Խմբագրաց Միութիւնը ։

Արդ, Թէրճէմանը-էֆքեար, որ իբր ազգային թերթ ճանչցուելու յաւակնութիւն ունի, միթէ պիտի կրնա՞յ ինք ալ ատոր դէմ զինիլ.— ի հարկէ ՈՉ ։

Վերջապէս՝ ինչպէս բացայայտ կերևի մեր առարկութիւններէն, Հայ-Խմբագրաց Միութեան նպատակն աւելի բան չէ, բայց եթէ համաձայնութեամբ և կատարեալ ներդաշնակութեամբ պաշտպանել ազգային և եկեղեցւոյ չահերն անդուր օտար չահեր (ճիզուիթական և միսիոնարական) մանաւանդ այս վերջին ատեններս մեծ դեր կատարել սկսած են ։

Եւ երբ Հայ-Լրագրութիւնը պիտոյից և պարագայից պահանջմամբ առաւել ազդուութեամբ կը կատարէ իւր պարտքը, աւելի մեծ իրաւունք կունենամք տենչալու համար թէ Ազգ. Վարչութիւնն օգտիւր ազդեցիկ միջոցներ ի գործ պիտի դնէ օրուան մեծ խնդրոյն, այն է, ազգային պահպանութեան նըպատակաւ ։ (Լոյս)

ՄԻՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

Օ ԼԻՒՆԷԹ Տ'ՕՐ

Ալէաթը ճէրրահիյէ, կէօզլիւք, կէօզէ վէ կէօրմէկէ տայիր ալէթլէր, վէ եաէվմիթը սայիրէ մաղազասը

Իսթանպօլտա Գալաթա-Պէյօղլունտա, Շեհիր Իւլիւմ Խանընտա ...ւ Ն. 6

Գայէթ պէկեան օլունան խամ իլէ, պու աէֆա մուճէտտէտէն պիր մաղազա քիւշատ իթմիշ օլտուղումուզու հիւրմէթլու էհալիյէ իլան իտէրիզ։ Մէզքիւր մաղազամըզտա ... ճէրրահիյէ, մէսէլա, հէքիմլէրին խըթխեալ իթտիքլէրի չիզգանին ալէթլէրի, գաօրգ պաղլարը, լասթիքտէն մամուլ հէր նէվի էտէվաթ, վէ ամէլիեաթը ճէրրահիյէ իճրասը իչին թէչրիհ ալէթլէրի պուլունմագտատըր, ճիւմլէսի տէ էն սօն իճատ ... տէօքիւլէրինէ թաթպիգան իմալ օլունմուշ, վէ էվրոփանըն պիւյիւք խասթախանէլէրինտէ մէչահիրի ատիպպայի թարաֆընտան իսթիմալ օլունան ճինսլէրտէն պուլունմագտատըր. մաղազամըզտա ուլումի թապիիէ տայիր ալէթլէր, վէ էն զիեատէ լիւզում օլան էլէքթրիք մաքինալարը, համամէ մօշայէտա մաքինա, Վօլթա վէ Պունսէն բիլլէրի վէ սայիրէ տախի մէվճուտ օլտուղու կիպի, կէօզէ վէ պաղ մաքինա տայիր ալէթլէր, վէ բրօնզէ թանզիմի իչին հէր նէվի միւհէնտիսլիք էտէվաթը տախի պուլունմագտա, վէ բեանթֆէսի տէ էվրոփանըն էն մէշհուր ֆապրիգաթօրլարընտան չըգմըշ օլտուղու հալտէ, էհվէն ֆիեաթլար իլէ ֆիւրուխթ օլունմագտա տըր. Մէմալիքի Էճնէպիյէ իչին սիփարիշլէր գապուլ օլունուր, միւշթէրիլէրին էզհէր ճիհէթ մէմնունիյէթլէրի գազանմաղա զայրէթ օլունուր ։

Գօզուլմուշ օլան ալէթլէր թամիր օլունուր ։

ՄԻՒՀԻՄՄ ՊԻՐ ԻԽԹԱՐ

ԱՐՍ, ՍՐԱՉՄՕ ՍԻՆԻՐ, վէ ՆԷՎՐՕԶ խասթալըգլարը պէնիմ իճատ էթտիյիմ օլան ալաթը ճէրեան իլէ ՔԼՕՐԻԻՆՏԷՆ թէտավի օլունուրլար ։

Հէքիմլիք իճրէթի խասթանըն ֆախրլիէ կէօրմէտիյինտէն ալընըր ։

Մէքթուպ իլէ մուայէնէ մաքամընա ճէվապ վէրիլիր, իյճապ իտէն բէչէթմար կէօնտէրիլիր ։

ՊՐՕՖ. Թ. ԱԼՊԷՐ
29 Ավէնիւ տը Վակրամ 29
Բարիզ

PROF. TH. ALBERT
29 AVENUE DE WAGRAM
PARIS

(Տէվամը 11)

տիւրլիւ հիլլէ վէ տէսսալիս իմալըյլէ, պիր սահիպին աղճէ եա էմլաք, վէ եա թահվիլաթ վէ սէնէտաթըն, վէ սայիր էշեասընը պիր թագրիպ իլէ էլինտէն ալան շախս, իւչ այտան իւչ սէնէեէ գատար հապս օլունուր. վէ քէնտուսինտէն պիր մէճիտիյէ ալթունունտան էլլի մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի տախի ալընըր. վէ մէէմուրինի տէվլէթտէն իսէ, պու ճէզալարտան պաշգա, մէէմուրիյէթտէն թարտ ճէզասընա տախի միւսթահագ օլուր ։

ՏՕՔՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Էմնիյէթի սուի իսթիմալ ։

234. Հէր քիմ, պիր սապիլի մուգավիլին իհթիեաճընը, վէ զաաֆ, վէ հէվասընը սույի իսթիմալ իլէ զարարընա օլարագ աղճէ իգրազընա, վէ եա էշեա իարէսինէ (էօտիւնճ վիրմէք), վէ եա թիճարէթ վէ սայիր կիւնա էվրագըն իմզասընա սալիր թէահհիտատ վէ եա իպրաեը միւթէզամմին, էլինտէն հիլլէ իլէ, հէր նասըլ օլուր իսէ օլսուն, պիր սէնէտ ալըր իսէ, իւչ այտան իւչ սէնէեէ գատար հապս օլունուր. վէ քէնտուսինտէն պիր մէճիտիյէ ալթունունտան էլլի մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ալընըր. վէ էկէր պու մուգավէլէ թագրիրի իճրա օլունան սապիլի թահթի վէսայէթտէ պուլունան շախսլարտան իսէ, հէր հալտէ պիր մէճիտիյէ ալթունունտան աշաղը օլմամագ իւզրէ, ճէզայի նագտի ալընըր. վէ էկէր պու սէնէտի ալան քիմսէ, օլ սապիլի մուգայէտէ ... (վասի իսէ վէ եա չըրաղ վէ եա ուսթայ իսէ) վէ եա սայիր օլարագ տախի թաթպիգ իսէ, հապս միւտտէթի իւչ այտան իւչ սէնէեէ գատար թէյին օլունուր։

235. Պիր շախս, քէնտուսինէ էմնիյէթէն թէվտի վէ թէսլիմ օլունան մալը, քէնտի իսթիմալինէ թահսիս իլէ վէ եա պաշգասընա ... օլան պիր մալը սույի իսթիմալ իտէր իսէ, ... իլէ բէրապէր, իւչ այտան իւչ սէնէեէ գատար հապս օլունուր. վէ քէնտուսինտէն ... ճէզայի նագտի ալընըր. վէ էկէր էմնիյէթլի պիր գուլլուգ, էմինլէրին իհթիմալ պաղալարընտան ... վէ եա խըտմէթքեար իսէ, ... թէպտիլ օլունուր։

236. Էմանէթ վէ վէքեալէթ թարիգըյլա, վէ եախօտ մուայէն օլան պիր սուրէթ իլէ իսթիմալ էյլէմէք իւզրէ, ... վէ էտա էթմէք ... թէսլիմ վէ թէվտի օլունան մալը ... վէ եա սայիրէյի, ... հապս ... վէ քէնտուսինտէն ... ճէզայի նագտի տախի ալընըր. վէ էկէր օ միւխրիմ էմանէթի պու ... հըրսըզլըգլա ... օլտուղու հալտէ ...

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Մէւզաթլէրէ վէ ... ...

237. Պիր տավանըն էսնայի ճէրեանընտա վէ մուհաքէմէսինտէ, պիր սէնէտ վէ եա պիր քէաղըթ մահքէմէյէ իպրազ վէ թէգտիմ էթտիքտէն սօնրա, հէր նէ սուրէթլէ օլուր իսէ օլսուն, իւթիւրատ (չալմագ) ու իխֆա իտէն շախս, պիր մէճիտիյէ ալթունունտան օն պէշ մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ահզըլա միւճազաթ օլունուր։

238. Պէյնիլ նաս, պիլ միւզայէտէ պէյ ու շիրա, վէ եախօտ իճար վէ իսթիճար օլունաճագ էմվալ ու էմլաքին միւզայէտէսինէ գաթըլըն եա ֆիյէթին խալէլ վիրէն էշխաս, օն պէշ կիւնտէն իւչ այա գատար հապս, վէ պիր մէճիտիյէ ալթունունտան էլլի մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ահզըլա միւճազաթ օլունուր։

239. Հէր քիմ, գասըտէն, խալգ պէյնինտէ, արզուհալ ... օլունմասը, վէ եախօտ իֆթիրա էօլունտա օլան ... պայիլին խըլաֆըլա պիր ... թանը ... պահա ալըր իլէ, վէ եախօտ էմթիա վէ էրզագըն պիր չէշիտ պաշգալըգըն սահիպլէրի օլ ... վէ եայլը պա ... իւզրէ ..., իթթիֆագ իլէ, վէ եախօտ սայիր հիլլէլէր թիւրլիւ վէ ... իլէ մէթա վէ էշեանըն ... գաթ ... վէ եախօտ էնտիրէ ... յլար վէ ... վէ ... ... տախի ... խալէլ իլէ ... ճէզայի նագտի ալընըր ... պիր ... վէ էկէր ... գատար ... թէզյիտ ... ... տախի հապս վէ պիր մէճիտիյէ ալթունունտան եիւզ մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ալընըր. վէ էկէր պու ... ... միւճազաթ ... գըլընըր։

240. Հէր քիմ, ալթուն վէ կիւմիւշ ..., վէ եա սահթ ... ... պիր ... ... վէ ... ... կէօրտիւն ... ..., վէ եախօտ ..., կիւմիւշ ..., վէ քէօմիւր, վէ գաղըթ ... ... հապս ... ... գըլընըր։

241. Միւթէլլիֆիննին իմթիհանը ... ... վէ ... ...

... ... վէ եախօտ խալգըն ... ... միւճազաթ կըլընըրլար։

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Գումար վէ բիյանկօ ... ...

242. Գումարպազլըգը քեար վէ սանաթ իտինմ, պիր մահէլլի մախսուս խազըր թավէթ իլէ, օրատա գումար օյնամագ իչին ճէյպ ու գաբուլ իտէն, վէ սարրաֆլըգ սուրէթիյլէ օրատա աղճէ վիրէն էշխաս, պիր այտան ալթը այա գատար հապս օլունուր, վէ պիր մէճիտիյէ ալթունունտան էլլի մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ալընըր. վէ գումար մահէլլինտէ պուլունան պիւթիւն ճիհազ վէ էշեա, խազինէ նամընա միւսատէրէ օլունուր։

243. Բիեանգօ քիւշատ իտէնլէր, քէզալիք պիր այտան ալթը այա գատար հապս իլէ, պիր մէճիտիյէ ալթունունտան էլլի մէճիտիյէ ալթունունա գատար ճէզայի նագտի ալընըր. վէ բիեանգօտա գօյուլմուշ օլան նուգուտ վէ էշեա, ճանիպի միրիտէն զապթ օլունուր։

Աժանս Րէօյթըրըն զաննընճա մուգավէլէ՛ի աաքէրիյէ մէսէլէսինէ տաեիր Թարաֆը Պապը Ալիտէն Թէքլիֆ օլունան լաեիհա պաշըճա աթիտէքի տէօրթ մատտէլէրտէն մուրէքքէպ իմիշ ։

1. Օսմանլը օրտուսու, Մըսըրտա խըտտէի ասաեիշ ու ինթիզամը, Եէնէչէրիլէրին մուավէնէթի օլմագըզըն, վէ եալընըզ քէնտի մէսարիֆի իլէ իճրա իյլէյէճէք տիր ։

2. Ինկիլիզ ասաքիրի վէ դոնանմաէի հարպիյէսի, հէր նէրէտէ իգտիզա օրալարտա դալըր, Օսմանլը օրտուսունուն հարէքաթընա իշթիրաք իթմէնէճէքլէր տիր ։

3. Օսմանլը օրտուսունուն մէրքէզի հարէքէթի Իսքէնտէրիյէ օլաճագ տըր ։

4. Մըսըրտա ասաեիշ իատէ օլունտուղու կիպի, Ինկիլիզ վէ Օսմանլը դուվվէի հարպիյէլէրի խըթթէի մըզքիւրէտէն չէքիլէճէքլէր տիր ։

—

Րումանիա տախիլիյէ նէզարէթի թէրճէմանլըղընտան, վէ Տօպրուճա էմլաքընըն թէվսիեէի ումուրունա մէմուր պուլունան գօմիսիօնուն աղաընտան Մ. Բատէանօ պաղար իրթէսի կինի. Տէրսաատէթէ կէլմիշ, վէ տրնաքի կինի Պրուսսաեա միւթէվէճճիհէն չէհրիմիզտէն հարէքէթ իթմիշ տիր ։

—

Մալիւմ տըր քի, Լօնտրատա մագը Սիէմընս պիրատէրլէրին թէլէկրաֆ ֆապրիգասը իլէ, տէվլէթի Ալիյէ Թէլէկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթի պէյնինտէ ագտ օլունան պիր մուգավէլէ աճքամընճա, մէզքիւր ֆապրիգա Հինտիսթանի Սէնիյէ հիսսալընա օլարագ, Ճիտտէ իլէ Սուագիմ պէյնինտէ պիր Թէլէկրաֆ գապլօսու վազընը տէրուհտէ իյլէմիշ տիր ։

Սիէմընս պիրատէրլէրին թաչթը խըթիճարընտա պուլունան Րօչֆօր նամ վափօր, տէրունինտէ Տէվլէթի Ալիյէ Թէլէկրաֆ նէզաթինին վէքիլի Մ. Էմիլ Լագուան պուլունտուղու, վէ լազըմ կէլէն գապլօլար իլէ պունլարըն վազընա չալըշաճագ մէմուրլարը տախի համիլ օլտուղու հալտէ, պունտան ակքիզ կիւն գատար էվվէլ Սուէյշ գանալընտան կէչմիշ, վէ Սուագիմ տօղրու կիթմէքտէ պուլունմուշ տուր ։

Էկէր, Մըսըր մէսաեիլի հագքընտաքի հատիսէյէ, գապլօլարըն վազընա Սուագիմտէն պաշլանաճագ միւմքին օլմազ իսէ, Ճիտտէտէն պէտ օլունաճագ, վէ Սուագիմ տէվաֆիլինէ գատար կէթիրիլիպ, օրատա պիր չամանտուրալըտա պաղլանաճագ տըր ։

—

Իսքէնտէրիյէտէն 16 օգոստ. թարիխիյլէ Աժանս Հավասա ալթընտաքի թէլէկրաֆնամէ քէշիտէ օլունմուշ տուր.

Խըտիվ հագրէթլէրի, թէլէկրաֆ իլէ, չիմտի Նիսաէ պուլունմագտա օլան Րիազ բաշաեը նէզաթինէ տավէթ իյլէմիշ տիր ։ Ջանն օլունտուղունա կէօրէ, Րիազ բաշա պիլա թէէխխուր Մաբրիյլասա ալըմէտ, վէ օրատան Իսքէնտէրիյէյէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իյլէյէճէք տիր ։

Եէնի հէյէթի վիւքէլանըն, Խըտիվ հագրէթլէրինին րիյասէթի թահթընտա օլարագ, Շէրիֆ վէ Րիազ բաշալար իլէ թէշքիլ օլունաճաղը, վէ Իսմէր Լութֆի բաշանըն ճիհատիէի Նազըրըր, վէ Օսման Րէֆգի բաշանըն տախի ասաքիրի Մըսըրիյէ պաշ գումանտանը գալաճաղլարը իւմիտ իտիլիյօր ։

Էհալի պէյնինտէ խոշնուտսուզլուղը գուճօր իյլէմիշ իսէ տէ, համտ օլսուն ասաքիրի Մըսըրիյէնին սըքիւնէթի պէրքէմալ տըր ։

—

Իշպու սալը կիւնի, եավէրանը հագրէթի Շէհրիեարիտէն պիր զաթ, բաթրիգխանէմիզէ կէլէրէք, Տաբիւս Սէաաէթ իլէ Շէրիֆէ ապարտա Սավէթի Հաֆըզ Պաշրամ ապա հագրէթլէրինին, բաթրիգ վէքիլի Գեր. Գէօրգ Ծ. վարդապետի կէօրմէք արզուսունտա պուլունտուղունու պէեան իյլէմիշ, վէ պունուն իւզէրինէ վէքիլ Գեր. Հայր Սուրբ չարշէնպիհ կիւնի Եըլտըզ սէրաեընա պիլ ագիմէ, միւշարիլէյհ հագրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր ։

Հաֆըզ Պաշրամ էֆէնտի հագրէթլէրի, միլլէթիմիզին հալինի խուտիմար պունուրտուգտան սօնրա, Օրթագէօյ մէզարլըղը մէսէլէսինտէն պահս իտէրէք, Բաթիշահըմըզ էֆէնտիմիզ հագրէթլէրինին, չիմտի իւզէրինէ դըշա եարլընագտա պուլունան մէզարլըղըն դըլլէթինի իհսան պույուրմագ էմէլինտէ օլտուղլարընը պէեան իյլէմիշլէր, վէ մէզքիւր մէզարլըղըն տէսէլթինինէ օթուզտուն պիլտիրմէլէրինի վէքիլ Հայր Սուրբտան թալէպ իթմիշլէր տիր ։

Վէքիլ Հայր Սուրբ միլլէթիմիզին մէզքիւր մէզարլըղ իչին թէեէթ բաղըշլըղընա կիւլմէք ասլա իսթէմէտիկինի, վէ մատամ քի Բաթիշահըմըզ էֆէնտիմիզ հագրէթլէրի պիր իհսան նիշանէթ պուլուրմուշլար տըր, միլլէթիմիզին, իհսանը Հիւմաեունու միգտարը էէր նէ տախի օլսա, հէր տանիմ միւթէշէքքիր գալաճաղընը պէեան իյլէմիշ, վէ ֆագաթ Հաֆըզ Պաշրամ ապա հագրէթլէրինին, մէզքիւր մէզարլըղըն տիւրեէթինի անլամագ արզուսունտա պուլունտուգլարընը մէքրար պէեան իյլէմէլէրի իւզէրինէ, Թաշգըտ խոտէրէք, քէնտիլէրինէ պիտիրէճէկինի պէեան իլէ, ավտէթ իթմիշ տիր ։

* *
*

Բաթրիգ վէքիլի Գեր. Հայր Սուրբ, տիւն Պիւեիւքտէրէյէ կիտէրէք, Րուսիանըն Տէրսաատէթ էլչիսի ճէնապ Մ. տը Նէլիտօֆա վիզիթա վիրէճէք իտի ։

—

ԱԶԴ

Ցառաջիկայ կիրակի օր Մայր Եկեղեցւոյ ատենախմբութիւնն բոլոր, Ս. Երուսաղէմի գահակալ Ամենապատիւ Տ. Եսայի սրբազան Պատրիարք Հայրը հրաւիրուած է նոյն օրը Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցանելու, յօգուտ Եւ ի մխիթարութիւն ժողովրդեան ։

Զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ հասարակութեան հրատարակել խնդրելով,

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհր. Մայր Եկղ.
Վ. Ատենադպիրի Ատենապետ
Աւետիս Աբէեան Յակոբ Ղ. Նորիկեան
1882 Օգոստ. 11
Ի Թաղ. Խորհր. Մայր-Եկեղ.
Գում-գաբու

* *
*

. . . Խմբագրապետ Տէր,

Ս. Խաչ եկեղեցւոյ երկսեռ վարժարանի հոգաբարձութիւնն կը խնդրէ Ձեր Մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք Ձեր Ներկայութեամբ պատուել վարժարանիս երկսեռ ուսանողաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսն, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակէ օգոստոս 15, սկսեալ ի ժամ 6 ։

Նաեւ կը խնդրէ որ շնորհ ընէք Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրաւէր կարդալ բոլոր կրթասէր հասարակութեան՝ ներկայ գտնուիլ սոյն հանդէսին ։

10 օգոստոս 1882
Ուսկի... Մնամք յարգանօք
Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան
Ատենադպիր Վ. Ատենապետի
Մ... Ա. Ց. Ա...

ՖԻԼԷՐ

Ֆիլէք նամ րիսալէի միւֆիտէնին օն պէշինճի նիւսխասի պու աէֆա րունիւմա ղուհուր օլմուշ տուր ։

Նասըլ քի, կէօրինմէքտէ տիր, մէզքիւր րիսալէ նիզամընտա վէ բէք կիւզէլ սուրէթտէ տէվամ իյլէմէքտէ տիր, վէ րէսիմլէրին թէմիզլիկի իսէ, հէր քէսին թագտիրինի վէ մէմնունիյէթինի մուճիպ օլաճագտան պաշգա, իսթերն էքսէրէ ղազէթալըրըն տախի նազարը տիքգաթընը ճալիպ իյլէտիկինտէն կէչէն կիւն մէտհ ու սէնալէր օգումուշ տուր ։

—

Դալաթատա Քուրշունլու խանտա տէրգա դաբուլտա ֆապրիգա... Եագօնուն միւսթէճիրլէն իգամէթ իթտիկի 14 նումէրօլու մաղազանըն ֆէվգընտա տէօրթ օտա իքի սոֆա վէ միւշթէմիլաթը սաեիրէյի հավի օլուպ, պասմախանէ, տաալաան ֆապրիգասը, վէ սաեիր տէպօ իթտիխաղա էլվէրիշլի պուլունան 13 նումէրօլու տաեիրէնին քիրաեա վիրիլէճէկի իլան օլունուր ։

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE

Ֆրանսատա քէանին ՖԷԳԱՆ նամ մանասթըրտա Թէրթիպ օլունան միւշտէհար ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ նամ
Նէֆիս, Սինիրիյէ, Գուվվէթ վէրիճի, վէ Իշթիհա աչըճը լիքէօր
ՏԻՒՆԵԱՆԸՆ ԷՆ ՆԷՖԻՍ ՄԻՒՍԹԷՔԻՐԱԹԸ ՊՕՒ ՏԸՐ

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE
Brevetée en France et à l'Etranger.
A Legrand ainé

Հէր վագըթ, չիշէնին ալթընտա մէզքիւր մանասթըրըն տիրէքթըրունուն իմզասըլը միւհիւրլէ էթիքէթին պուլունմասընա տիքգաթ իթմէլի տիր ։

Իշպու ՎԷՐԻԹԱՊԼ ԼԻՔԷՕՐ ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ նամ իչքի, Իս. ԹԱՆՊՕԼՍԱ, ՄԻՍԻՐԻ վէ գումբանեաները, վէ Ֆ. ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ճէզա մաղազալարընտա, վէ ԴԱԼԱԹԱՏԱ ՃԷՆՕ նամ գահվէխանէտէ, վէ ՊԷՐԱ ՕՂԼՈՒՍԱ Լիւքսէմպուրկ գահվէխանէսի, վէ ՎԱԼՕՐԻ չէքէրճիէի տիւքքեանը, ՊԻԼԼՕՐԷԱՆ վէ գումբանիա իլէ, ՖԷՃԷՆՈՒԱԼՏ, Է. ԼԱՆՃՍԷՆՍ, Ա. ԲԱԲՏ, Հ. ՏԷՔԻՐՃԻՍ, վէ Ք. ՕԶԻԷՐԻՆ մաղազալարընտա, վէ հէր պիւյիւք մաղազալարտա պուլունուր ։

ASTHME

ԹԻՒՊ ԼԸՎԱՍՍԷՕՐ նամ պիր նէվ սիկարալար նէզլէյի, կէօքիւս թըգանմասընը, նէֆէս դըսըքլըղընը վէ հէր նէվ նէֆէս պօրուլարը խասթալըգլարընը թէտավի իտէրլէր ։ Ֆիեաթը Ֆրանսատա 3 ֆրանգ տըր ։

NEVRALGIES

Սարա խասթալըղը տօգթօր ՔՐՕՆԻԷՆԻՆ ԱՆԹԻ-ՆԷՎՐԱԼԺԻՔ հապլարը օլունան հասլարը իսթիմալ օլունտուգտա, անինտէ քէսիլիր ։ Ֆրանսատա գութուսու 3 ֆրանգա տըր ։

Մէրքէզի ՓԱՐԻՍՏԷ ՄՕՆՆԷ սօգաղընտա Ն. 23 պիրինճի ... էճզաճը վէ քիմեաքէր Մ. ԼԸՎԱՍԷՕՐին մաղազասը տըր ։ Իսթանպօլտա Մ. Վ. Դասսաեան ... էճզա մաղազասընտա, վէ Իսքէնտէրիյէտէ Մանեան վէ Գօմբ... մաղազասընտա վէ հէր պիւյիւք էճզախանէլէրտէ պուլունուր ։

ՄՈՒՍԱՑԷՆԷՑԻ ԽԱՍԹԷԽԱՆԷ
ՏՕՔԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էսքի..., ... 4 ...

40-Պիւյիւք Հէնտէք սօգաղը-40

Տօքթէօրիւ միւմայիլէյհին դապինէսինտէ, հէր նէվի հասթա պօչալըղը, վէ նէֆէս եօլլարընա էնվայը էճզա պուխարլարը իսթիմալ իտիլմէք մուխասսաս ալէթլէր մէվճուտ օլուպ, ան ճիքէր վէ պօղազ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խուսուսի օլարագ պագըլըր կիւնի, Էլէքթրիք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հէր նէվի թէտավի եարալարը էսքի կէօքիւս վէ նէզլէ, վէ պօղմաճա էօքսիւրիւկիւ, վէ տիֆթէրի վէ էլլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթիւրիւմիւք վէ սաքա կիպի իլլէթլէրին թապիպի խուսուսի տիր ։

Բէգա, կիւղի խասթալըգլար, զըյիֆլիք վէ զըյըֆհիւմ ։

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

—

Իս...

244. Հէր քիմ պիրինին ալաթ վէ էտէվաթը զիրաաթընը, վէ հայվանաթ ադըլլարընը, վէ պէքճի դուլիպէլէրինի դըրար վէ պօզար իսէ, միւթէզարըրուր օլան չախսըն հագգը իյֆա իթտիրիլտիքտէն սօնրա, պիր հաֆթատան ալթը աեա գատար հապսլէ միւճազաթ օլունուր ։

245. Հէրքիմ, պիրինին, պինէք վէ եա արապա աթընը, վէ սաեիր հայվանաթընը, վէ քէղալիք եիւք վէ պինէք հայվանաթընը, վէ հէր նէվի տավարընը, պիլա զարուրէթ դասաէն հէլաք իտէր իսէ, տէրէճէաթը ալթըեէնէէ կէօրէ թէէտիպ օլունուր. չէօյլէ քի, իշպու ճիւրմ, էկէր իտամ վէ իթլաֆ օլունան հայվանաթըն սահիպի օլան քիմսէնին միւլթէսարըֆ վէ եա միւլթէզիմ վէ միւսթէճիրի, վէ եախօտ օրթագճը օլտուղու էմլաքին տախը, վէ ավլը, վէ սաեիր միւշթէմիլաթընտա, վէ արազիսի իւզէրինտէ վուգու պուլմուշ իսէ, միւթթէհէմ օլան չախս, պիր այտան ալթը աեա գատար հապսէ դօնուլուր. վէ էկէր միւթթէհէմ օլան չախսըն միւթէսարըֆ վէ եա միւլթէզիմ, վէ միւսթէճիրի, վէ եախօտ օրթագճը օլտուղու պիր մահէլլ իւզէրինտէ վուգու պուլմուշ իսէ, օն պէշ կիւնտէն պիր աեա գատար հապս իլէ միւճազաթ գըլընըր. վէ զիքր օլունան հայվանաթը թէսմիմ իլէ իհլաք իտէն քիմսէ, հէր հալտէ իւչ այտան իքի սէնէյէ գատար հապս օլունուր. վէ սամիրի մէզքիւրէնին բէտաֆֆէօսինտէ, հայվանաթ սահիպինին զարարը թազմին իթտիրիլիր, վէ պիր եիւզ միւճիտիյէ գատար ճէզայի նագտի ալընըր ։

246. Հէր քիմ, պիրինին միւթէսարըֆ օլտուղու էմլաք վէ արազիսինին ալէամէթի թահտիտի օլան խէնտէքլէրի տօլտուրուր, վէ եախօտ եաշ վէ գուրու աղաճ իլէ, վէ սաեիր սուրէթլէ եաբըլմըշ օլան հավլիլէրի պօզար իսէ, պիր հաֆթատան իքի մահա գատար հապս իլէ միւճազաթ օլունուր. վէ զարար ու զիեան թազմինի իթտիրիլտիքտէն սօնրա, պէտէլի թազմինին ռուպու գատար ճէզայի նագտի տախի ալընըր ։

247. Սու տէկիրմէնի, վէ սու իլէ իտարէ օլունան սաեիր տէսկահ, վէ հավուզ, վէ սանաեի կէօլ սահապը, եախօտ միւսթէճիրի, սուլարընըն մաճրասընը, ուսուլ վէ նիզամընըն թային իթտիկի սուրէթտէն պաշգա տիւրլիւ եաբարագ, եօլլարը եախօտ ախէրինին թարլասընը սուեա պասըրըր իսէ, վուգու պուլան զարար թազմինի իթտիրիլտիքտէն սօնրա, մըգտարը թազմինին ռուպու գատար ճէզայի նագտի տախի ալընըր ։

248. Հէր քիմ, ֆուրունը, վէ օճագ, վէ սաեիր աթէշ իլէ իշլէնիլէն մահալլէրին թաթհիրի վէ թամիրինէ գուսուր իտէրէք, եախօտ գըրըլարտա խանէ վէ սաեիր էպնիյէ, վէ օրման, վէ պաղ, վէ պաղչէ, վէ սաման, վէ օթ եըղընլարը, վէ սաեիր գապիլի իհրագ (եանար օլան) օլան էշեա ճիվարընտա աթէշ եագարագ, վէ եախօտ մահէլլէ արազընտա ֆիշէնք աթարագ, վէ եա պունա միւմասիլ (պէնզէր) պիր շէյ եագարագ եանղըն զուհուրընէ սէպէպ օլուր իսէ, իւչ կիւնտէն պիր հաֆթաեա գատար հապս օլունուր, վէ պիր մէճիտիյէէ ալթընտան պիր մէճիտիյէ ալթընա գատար ճէզայի նագտի ալընըր ։

249. Պիր չախս, քէնտինին օլմաեան խան, վէ խանէ, վէ հէր տիւրլիւ էպնիյէ, վէ ալէլ ումում թարիգ, վէ քէօբրիւ, վէ չէշմէ, վէ սու եօլլարը վէ սաեիրէեի, հէր նէ սուրէթլէ օլուր իսէ օլսուն, պիլ իխթիեար հէտմ ու խարապ իտէր իսէ, իւչ այտան իքի սէնէէ գատար հապս օլունուր, վէ մազարրաթը վագըա թազմին իթտիրիլտիքտէն սօնրա, վիրէճէկի թազմինին րուպու պէտէլինէ մուատիլ ճէզայի նագտի տախի ալընըր, վէ պիր թէլէֆի նէֆս վէ ճէրհ միւճազաթը պաշգաճա իճրա օլունուր ։

250. Թարաֆը տէվլէթի Ալիյէտէն, ինշասընա իզն վիրիլմիշ օլան էպնիյէնին վազ վէ իգամէսինէ պիլա սէպէպ ֆիլիյէն միւմանաաթ իտէն չախս, պիր այտան պիր սէնէյէ գատար հապս օլունուր, վէ պու միւմանաաթտան տօլայը վագը օլան զարար վէ զիեանը թազմին իթտիրիլիր. վէ պէտէլի թազմինին ռուպու ճէզայի նագտի ալընըր ։

251. Էսքէ հիւքիւմէթէ այիտ օլան տէֆթէրիր, վէ սէնէտատ, վէ սիճիլլաթ վէ սաեիր էվրագը րէսմիյէեի, վէ էքէրէք էրպապը թիճարէթ վէ սէրրաֆանէ միւթաալլիգ բօլիչա, վէ Թահվիլաթ սէնէտաթը, վէ Հաալը իթլաֆընտան տօլաեը մազարրաթը միւնթիճ օլաճագ հէր նիւլիւ էվրագը պիլ խըթիեար (վէրէրէք վէ եախօտ իպթալ իտէրէք) իթլաֆ իտէն, վէ հէր նէ սուրէթլէ օլսա իսէ օլսուն թէլէֆ իտէն, պիր սէնէտէն իքի սէնէյէ գատար հապս օլունուր. վէ քէնտիսինին պիր մէճիտիյէ ալթը-

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Բարիս, 24 օգոստոս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 3%	82-42½
" " 5%	115 40
Էսհամը Ումումիյէ աչըղը	11-30
" " գափանդը	11-40
1865 Իսթիգրազը	68-
1869 "	61-
1873 "	57-
Րումէլի չըմէնտըֆ. Թահվիլ.	51-80
Օսմանլը Պանգասը	728 75
Դրէտի Լիօնէ	625
Րուս ֆօնտօսու 5% (1877	-
Րուսիանըն Շարգ իսթիգրազը	-
Իթալիա ֆօնտօսու	88-50
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	302-¼
Իսպանեա խարիճի իսթիգրազը	27-7/8
Գամպիօ Լօնտրա իւզէրինէ	25-23
Բարիս, (Պուլվար) 4 օգոստոս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5%	-
Էսհամը Ումումիյէ	-
Լօնտրա 24 օգոստոս	
Ինկիլիզ գօնսօլիտի	99-5/8
Էսհամը Ումումիյէ աչըղը	11-3/16
" " գափանդը	11-1/8
1865 Իսթիգրազը	13-½
1869 "	12-3/.
1871 "	67-¼
1872 (Պօնտիւ Թրէզօր)	22-½
1873 "	11-7/8
Ավիլ Թէ Ալիէնին 1877 իսթ.	77-¾
Օսմանլը Պանգասը	19-
Րուսիա իսթիգրազը 1873	82-7/8
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	61-1/8
" իմթիեազլը (չըմէնտըֆ.)	87-
Տիւրքի սանտիգէ	64-1/8
Մօրրըն Րուսիա իսթիգրազը	84-
1877 Մաճարիսթան էսհամը	100-3/4
Գամպիօ Բարիզ	-
Վիեննա, 24 օգոստոս	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	119-35
Րումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	24-

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ումում. օգոստ. 13 աղշ. գր.	12-19
" " օգոստ. 14 սպհ. աչ.	12-19
" " էն եիւքսէք	12-18½
" " էն աշաղը	12-21
" " Սաաթ 3 տէ	12-18½
1863 Իսթիգ. (Մուէթօ) 6% ֆ.	-
1865 " " 6% ֆ.	66-
1869 " (Բինար) 6% ֆ.	61-
1872 " (Պօնտիւ Թրէզօր	21-50
1873 " (Բինար) 6% ֆ.	57-
Րումէլի չըմէնտըֆէր	51-
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	68-30
Րէօր ղուրուշ	-
Հէվալէսիզ "	35-
Ագչէ ֆայիզի %	9-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Դրէտի ժէնէրալ 6%	6-10
Սօսիէթէ Ժէն 6%	5-5
Իսթանպօլ Պանգասը	9-
Սօսիէթէ Օթօման	3-55
Թրամվայ 5%	3-55
Լավրիօմ (մատէն)	181-

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՌԱՅԻՃԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղուրուշ	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-5
Ֆրանսըզ ալթունու	87-39
Բոլ	90-15
Գրիմէյ ալթունու	51-15
Պէեազ մէճիտիյէ	108-9
Մէթալիք	206-10
Պէշլիք	210-
Ալթըլըգ	126-5
Պագըր	700-
Գարալօն գայիմէսի գարիթ	9-8½

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ՌԱՅԻՃԸ

Էն եիւքսէք	1075-
Էն աշաղը	1075-
Սաաթ 4 տէ	1075-